

Oponentský posudek na magisterskou práci Kateřiny Zemanové - Jóga a tělesnost: význam těla v současné společnosti, UPCE 2017

Autorka předkládá práci založenou na zkoumání prožitku tělesnosti při lekcích jógy. Její výzkumné otázky „Jaký je proces získávání a konstruování tělesné identity osob praktikujících jógu a jakými způsoby je jóga ovlivňuje“ a „Jak lidé praktikující jógu konstruují všeobecný obraz tělesné krásy a zdraví jedince a jakou důležitost jim věnují“ jsou smysluplné. Autorka má přehled o důležitých dílech týkajících se antropologie těla, zdůrazňuje především Csordase, Merleau-Pontyho, Lock a Scheper-Hughes a jejich pojetí tělesnosti. V práci hojně cituje, často však díla spíše shrnuje a málo řadí pod určité zastřešující kategorie, které by text zpřehlednily. Například na s. 68 nalezneme tři definice krásy, z nichž první charakterizuje krásu jako flexibilní kulturní konstrukt, druhá jako „pojem nejvyšší hodnoty, který odolává jakékoliv klasifikaci a spolu s uměním, přírodou, pravdou a dobrem přináší nekonečné otázky, které lidské bytí přináší“ a třetí opět jako kulturní konstrukt. To, že první a třetí koncept je příbuzný a v opozici k druhému, zůstává nepovšimnuto.

Autorka v rámci výzkumu nadšeně absolvovala řadu rozmanitých kursů jógy, které reflektuje i skrze karnální metodu tedy sebereflexi vlastního prožívání cvičení. Pozorování doplňuje rozhovory s (pouhými) čtyřmi informantkami, z nichž jedna je i cvičitelkou. Rozhovory se věnují především praktikování jógy a jeho důsledkům. Uvítala bych větší zasazení těchto rozhovorů do kontextu života informantek, případně propojení rozhovorů s lekcemi, kterých se účastnila jak autorka, tak informantka, aby vznikl plastičtější popis. Autorka se snaží propojovat literaturu s terénem, někdy však jsou citace z literatury jen připojeny za kapitolu a analyticky nerozvíjejí interpretaci terénu (např. kapitola Emoce a zkušenost těla s. 74-75).

V odpovědi na výzkumnou otázku autorka shrnuje, že prožívání tělesnosti je ovlivněno řadou aspektů, mezi které patří motivace pro změnu životního stylu, vliv diskursů o kráse či různé trendy. Na proces konstruování tělesné identity má významný vliv i konkrétní prožitek tělesných změn.

Práce se nečte zcela plynule a obsahuje velké množství chyb, zejména ve stylistice a skloňování. Vyskytuje se řada hůře srozumitelných vět, např. „Vztahy komunikace a vztahů jsou propojené se vztahy moci a ty nepomáhají produkovat schopnosti v lidském těle“ (s. 39). Kostrbaté jsou překlady z angličtiny, někdy autorka bohužel přeloží větu v opačném významu, např. „Sociální antropologové mají tendenci omezovat jejich zájem o emoce, které jsou formální, veřejné a ritualizované“ (s. 44) a naprosto stejná věta se objevuje i na s. 75, s chybnou citací originálu: (Schepers-Hughes 1987: 28-30) místo (Schepers-Hughes, Lock 1987: 28-30). V originálu naopak stojí, že o veřejné emoce, na rozdíl od soukromých, se antropologové zajímají přece jen více. Objevují se překlepy ve jménech Nietzsche, Lipovetsky a Colombetti. Citování se zdá poctivé.

Práci doporučuji k obhajobě a vzhledem k výše zmíněným nedotaženostem navrhuji hodnocení velmi dobře mínus.

V Praze, dne 13. 5. 2017,
Hana Synková

Synkova